

Meddelande om Vuxnas lärande

Utbildningsdepartementet

2007-01-28

Dokumentbeteckning

COM(2006) 614 final

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Adult learning: It is never too late to learn

Sammanfattning

I sitt meddelande "Vuxnas lärande: Det är aldrig för sent att lära" beskriver kommissionen vikten av vuxnas lärande mot bakgrund av de utmaningar som Europa möter i form av ökad konkurrens, demografiska förändringar samt olika former av social utestängning. Utbildning är en central faktor för att nå Lissabonmålen om att öka tillväxten, konkurrenskraften och den sociala sammanhållningen. Medlemsländerna uppmärksammar alltmer i sina nationella handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning den roll vuxnas lärande har i detta sammanhang såväl som för personlig utveckling och självuppfyllande. Trots detta är generellt framstegen i medlemsländerna små och utbildningssystemen är i hög grad fokuserade på utbildning av unga och därmed tillgodoser inte de behov som finns för lärande genom hela livet. I meddelandet presenteras fem huvudbudskap utifrån vilka kommissionen föreslår att en handlingsplan för vuxnas lärande skall utarbetas under 2007.

Sverige ser positivt på kommissionens meddelande och anser att det är en god utgångspunkt inför arbetet med den nya handlingsplanen för vuxnas lärande

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Introduktion

År 2002 antogs rådsslutsatser om livslångt lärande där vikten av livslångt lärande för konkurrenskraft och anställbarhet betonades men också för social integration, aktivt medborgarskap och personlig utveckling. Vuxnas lärande utgör en betydelsefull del av det livslånga lärandet.

Det aktuella meddelandet behandlar alla former av lärande som vuxna företar sig efter att ha lämnat initial utbildning oavsett hur långt den processen gått (dvs. inkl. högre utbildning). Meddelandet har utarbetats utifrån de diskussioner som äger rum inom ramen för Utbildning 2010 och med hjälp av erfarenheter från de hittillsvarande EU-programmen för utbildning, i synnerhet Grundtvig som är en del av Socratesprogrammet.

Utmaningar

Konkurrenskraft

Europas stora ekonomiska utmaning, så som den förs fram i Lissabonstrategin, är att öka tillväxten och sysselsättningen och samtidigt bevara den social sammanhållningen. Snabb utveckling i andra regioner visar på vikten av innovativ, avancerad och kvalitativ utbildning som en nyckelfaktor för ekonomisk konkurrenskraft. Idag finns i arbetskraften ungefär 72 miljoner personer med kort utbildning, medan uppskattningar visar att år 2010 kommer det vara tillräckligt med kort utbildning enbart för runt 15 % av nyskapade arbetstillfällena och 50 % av nya arbetstillfällena kommer kräva utbildning på högskolenivå. Forskning visar att en rättvis fördelning av kunskaper och kompetens över befolkningen har en stark inverkan på den generella ekonomiska utvecklingen.

Demografiska förändringar

Europa står inför stora demografiska förändringar i form av en åldrande befolkning. Det begränsade antalet unga som är på väg in på arbetsmarknaden i kombination med att bara en tredjedel av personer mellan 55 och 64 år har en avlönad anställning visar på ett uppenbart behov av att satsa på vuxnas lärande för att snabbare få in unga i arbetskraften samtidigt som man kan behålla de äldre längre. Detta innebär att man behöver satsa på de som lämnar skolan i förtid samtidigt som man satsar på ökad kompetens och anpassbarhet hos dem över 40 år som har tidigare kort utbildning.

Invandring kan delvis fungera som motvikt till den åldrande befolkningen och bidra till att möta arbetskraftsbrist i vissa sektorer. Vuxnas lärande kan bidra till att invandring kan ske på ett sätt som är bra för både individ och mottagande land. Övervägande del av nyanlända invandrare, även högutbildade, har behov av kunskaper i språk och kulturell förståelse. Dessutom blir deras kunskaper ofta undervärderade.

Social integration

Fattigdom och social utestängning är fortsatt en stor utmaning för alla medlemsländer. Olika omständigheter såsom låg nivå av initial utbildning, arbetslöshet, minskade chanser i livet av olika anledningar leder till

marginalisering av stora grupper och utesluter individer från samhällets förmåner och från att vara aktiva medborgare. Nya former av analfabetism relaterade till tillgång till och användande av IKT ökar klyftorna. Vuxnas lärande har en nyckelroll att spela för att möta social utestängning.

Utveckling av vuxnas lärande

Mot bakgrund av de beskrivna utmaningarna framförs i meddelandet att det är viktigt både för effektivitet och rättvisa att höja den generella kompetensen hos den vuxna befolkningen genom att erbjuda mer och bättre möjligheter till lärande genom hela det vuxna livet. En huvudutmaning är att till fullo utnyttja den mångfald av utbildningsanordnare och miljöer som karaktäriserar vuxenutbildningssystemen. En mängd olika aktörer är involverade i detta. Många länder (däribland Sverige) uppvisar en hög grad av decentralisering. Bättre koordination och partnerskap är av vikt.

Medlemsländerna har inkluderat planer och strategier för att stärka det livslånga lärandet i sina nationella reformprogram. Implementering kan stödjas av de europeiska strukturfonderna, i synnerhet den europeiska socialfonden, för att förbättra både infrastrukturen och utbudet av möjligheter till lärande för vuxna. Medlemsländerna behöver effektiva system för vuxnas lärande, integrerade i deras strategier för livslångt lärande, för att ge deltagarna ökat tillträde till arbetsmarknaden, bättre social integration och förbereda dem för ett aktivt åldrande.

Utifrån detta presenteras i meddelandet fem huvudbudskap.

Budskap 1: Avlägsna hinder för deltagande

Att öka deltagandet i vuxnas lärande och göra det mer rättvist är av avgörande betydelse. Alla intressenter har en roll, men offentliga organ måste gå före i att avlägsna hinder och främja efterfrågan, med särskilt fokus på personer med tidigare kort utbildningsbakgrund. Detta inbegriper att utveckla högkvalitativa system för vägledning och information, baserade på mer inlärocentrerade tillvägagångssätt, likaväl som riktade finansiella incitament till individer och stöd för utveckling av lokala partnerskap.

Budskap 2: Säkra kvaliteten i vuxnas lärande

För att främja kvaliteten i vuxnas lärande bör medlemsländerna investera i förbättrade pedagogiska metoder och material anpassade för vuxna inlärare och införa initiala och fortsatta åtgärder för vidareutveckling i syfte att kvalificera och uppgradera personer som arbetar inom vuxnas lärande. De bör introducera kvalitetssäkringsmekanismer och förbättra utbudet.

Budskap 3: Erkännande och validering av resultat av lärande

Inom de närmaste fem åren bör medlemsländerna implementera system för validering och erkännande av icke-formellt och informellt lärande, baserat på de gemensamma europeiska principerna för validering och erkännande och

med full hänsyn tagen till existerande erfarenheter. Utveckling av validering och erkännande kan länkas till utveckling av nationella kvalifikationsramverk inom den övergripande kontexten av det europeiska kvalifikationsramverket.

Budskap 4: Investeringar i den åldrande befolkningen och invandrare

Medlemsländerna bör säkerställa tillräckliga investeringar i utbildning av äldre personer och invandrare, men framför allt säkerställa effektivitet genom att utforma utbildning som matchar individens behov. De bör också öka medvetandet rörande den viktiga roll som invandrare och äldre personer spelar i samhället och ekonomin.

Budskap 5: Indikatorer och benchmarks/riktmärken

Kvaliteten och jämförbarheten i data om vuxnas lärande måste fortsätta förbättras. I synnerhet finns behov av bättre inblick i nyttan med vuxnas lärande och de hinder som finns för ett ökat deltagande, och av bättre information angående utbildningsanordnare, lärare och utbud.

Europeiska kommissionens (inklusive Eurostats) arbete inom detta fält bör fokuseras på att på bästa sätt använda befintliga undersökningar och uppgifter, att förbättra harmoniseringen av koncept och definitioner och på att utöka informationens täckning, frekvens och läglighet. Pålitlig könsuppdelad information är nödvändig.

Sammanfattningsvis konstateras att genom att fokusera kvalitet, effektivitet och rättvisa, nås fördelar för både samhälle och ekonomi. Ansvaret ligger inom medlemsländerna. Kommissionens roll ligger i att vara stödjande och man vill därför fortsatt föra en dialog med medlemsländerna och relevanta aktörer för att utforska:

effektiva sätt att använda de europeiska finansiella mekanismerna (såsom strukturfonderna och programmet för livslångt lärande),

hur man tar hänsyn till behov av lärande för vuxna i de nationella reformprogrammen i Lissabonstrategin,

hur man bäst involverar intressenter för att försäkra sig om att man, utifrån de olika omständigheter som råder i olika medlemsländer, agerar på budskapen i detta meddelande,

hur man uppmuntrar utbyte av goda exempel genom ömsesidigt lärande-aktiviteter inom Utbildning 2010, inklusive baserat på existerande EU-program,

de bästa metoderna för att förbättra statistisk uppföljning och utvärdering.

Utifrån detta föreslår kommissionen att en handlingsplan skall utformas under 2007.

Meddelandet i sig har inga effekter på svenska regler.

1.3 Budgetära konsekvenser

Inga.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige ser positivt på kommissionens meddelande. Det underlag som tagits fram är en god utgångspunkt inför ett konstruktivt arbete med den nya handlingsplanen för vuxnas lärande.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inga ståndpunkter har förts fram.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Meddelandet har inte behandlats av några institutioner.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remissbehandlats.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande kommer inte att formellt behandlas i ministerrådet. Meddelandet kommer att ligga till grund för diskussion och erfarenhetsutbyte det kommande året och utgör en utgångspunkt för den handlingsplan för vuxnas lärande som kommissionen kommer att utarbeta under 2007.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den principiella rättsliga grunden för Kommissionens meddelande är artikel 149 och 150 i fördraget. Kommissionens meddelande i sig inte är föremål för en rättslig behandling.

